

**Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучылар өчен татар
әдәбиятыннан олимпиада сораулары
(муниципаль тур, 2025-2026 уку елы) 7 нче сыйныф**

**Үткәрү вакыты- 150 минут
Максималь балл – 40**

I. Тест биремнәре (15 балл).

1. Бер яки берничә вакыйганы үз эченә алган, кеше характерының бер сыйфаты, ягы, аның үсү-үзгәрүе хакында сөйләүче эпик жанр (2 балл):

Жавап: _____

2. Эчке композициягә карый (1 балл):

- 1) пейзаж, портрет, лирик чигенеш, диалог, монолог
- 2) әдәби әсәрнең бүлекләргә, бүлекчәләргә, строфаларга һ.б. бүленеше
- 3) вакыйгаларның билгеле бер эзлеклелектә үсеше

3. Гомәр Бәшировның «Туган ягым – яшел бишек» әсәренең жанр формасы (2 балл):

Жавап: _____

4. Татар халык авыз ижатының лиро-эпик жанры, фәжигале, гыйбрәтле, гадәттән тыш хәлләр уңае белән язылган, нигезенә кайгылы яки көлкеле вакыйга салынган әсәр (1 балл):

- 1) жыр
- 2) дастан
- 3) бәет

5. Сюжетны хәрәкәткә китерә (1 балл):

- 1) конфликт
- 2) экспозиция
- 3) төенләнеш

6. Авторның сюжеттан тыш лирик, фәлсәфи, автобиографик һ.б. характердагы сүзләре, уйланулары (2 балл):

Жавап: _____

7. Кәеф, халәт, тойгы, кичереш һәм аларның үзгәрүен югалырга әзер мизгел кебек күрсәтүче, тышкы сурәт, кыяфәт, күренешне төсләр, тавышлар гармониясе ярдәмендә тергезүче модернистик агым (1 балл):

- 1) экспрессионизм

8. Төп герой тормышындагы берничә охшаш яки каршылыклы хәл, вакыйгалар тезмәсе сурәтләнгән, берничә сюжет сызыгы бер үзәк тирәсенә берләшкән эпик жанр (2 балл):

[illegible]

[illegible]

2. Ибраһим Газиның «Ак сирень» хикәясендә ак сирень образының мәгънәсен ачыклагыз. Көчле позициягә чыгарылган әлеге образ әсәрдә нинди функция үти дип уйлайсыз? (5 балл):

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a full page of blank white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for writing. There are no margins, text, or other markings on the paper.

**Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучылар өчен татар
әдәбиятыннан олимпиада сораулары
(муниципаль тур, 2025-2026 уку елы) 8 нче сыйныф**

**Үткәрү вакыты- 150 минут
Максималь балл – 43**

I. Тест биремнәре (18 балл).

1. Халык авыз ижатында эпик характердагы жанр, гадәттә әкият сюжетларын, риваять-легендаларны әдәби эшкәртеп язылган романтик эчтәлекле әсәр (2 балл):

Жавап: _____

2. Әдәби әсәрдә пейзажның функциясе (1 балл):

- 1) әсәргә эстетик яктан бизи
- 2) геройның эчке халәтен аңарга ярдәм итә
- 3) әсәргә тел-стилен камилләштерә

3. «Таһир белән Зөһрә» әсәре дастаннарның кайсы төренә карый? (2 балл):

Жавап: _____

4. Әдәби әсәрдә кешенең тышкы кыяфәтен тасвирлау (2 балл):

Жавап: _____

5. Тышкы кыяфәт аркылы эчке халәтне бирү (2 балл):

Жавап: _____

6. Әдәби әсәрдә кешенең чолгап алган әйберләре (2 балл):

Жавап: _____

7. Әдәби әсәрдә портретның функциясе (1 балл):

- 1) йөз матурлыгын ачып бирә
- 2) геройның эчке дөньясындагы уйларның тәртипсез хәрәкәтен күрсәтә
- 3) укучының герой турында күзаллавын тудыруда ярдәм итә

8. «Идегәй» әсәргә жанр формасы (2 балл):

Жавап: _____

9. Нурихан Фәттаһның «Итил суы ака торур» романында төп символик образ (2 балл):

Жавап: _____

10. Шулай да карчыкка жиңел түгел иде. Туган туфрак никадәр генә үзенә бәйләмәсен, авыл артындагы канау белән әйләндереп алган зиратта ятучы әрвахлар нихәтле генә якын булмасын, әмма болар гына аның тормышын тутыра, ялгызлыгын жиңеләйтә алмыйлар иде. Ялгыз башын монда асраса да, күңеле белән ул һаман шул балалары янында иде. Шуларны уйлап, шуларны сагынып, шыксыз озын көзләрне дә, салкын кышларны да уздырып жиңбәрә; сабыр гына жәйне көтөп ала, ә жәен берәр улымы яки кызымы балалары белән кайтып китәргә тиеш аның... Әлеге өзек кайсы авторның нинди әсәреннән алынган? (2 балл):

Жавап: _____

II. Язма жавапка бэйле биремнэр (25 балл).

1. Теоретик төшенчә буларак конфликт. Фатих Хәснинен «Йөзек кашы» повестенда эчкә һәм геройлар арасындагы тышкы конфликтларны табып языгыз (10 балл).

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

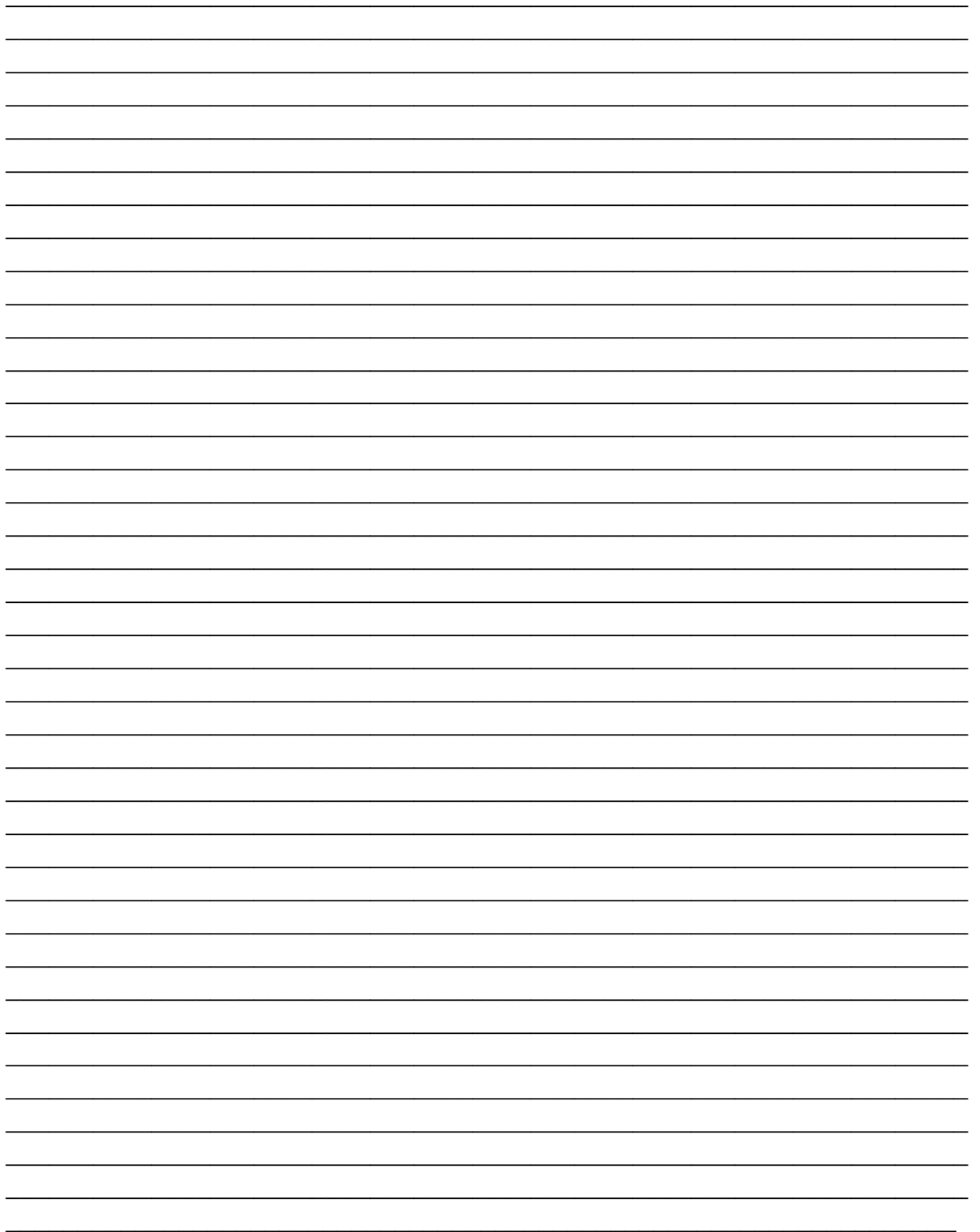
2. Фатих Хөснинен «Йөзек кашы» повестенда йөзек кашы образының мәгънәсен ачыклагыз. Көчле позициягә чыгарылган әлеге образ әсәрдә нинди функция үти дип уйлайсыз? (5 балл):

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

3. Фатих Хәснинең «Йөзек кашы» повестендагы үзегез теләгән бер геройга характеристика бирегез (5 балл):

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for handwriting practice or general writing. There are no margins, text, or other markings on the page.

4. Фатих Хәснинең «Йөзек кашы» повестенда автор фикерен – идеяне билгеләгез. Ул нинди проблемалар аркылы ачыла? (5 балл):

**Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучылар өчен татар
әдәбиятыннан олимпиада сораулары
(муниципаль тур, 2025-2026 уку елы) 9 нчы сыйныф**

**Үткәрү вакыты - 180 минут
Максималь балл – 48**

I. Тест биремнәре (18 балл).

1. Бер тарихи вакыт аралыгында әдәбиятта барган үзгәрешләр. Әдәбиятның билгеле бер юнәлештә үсүе, әдәби закончалыклар һәм хасиятләрнең бер эсәрдән – икенчесенә, бер ижаттан – икенчесенә, бер чордан икенче чорга күчеп, аны баета һәм үзгәртә баруы (2 балл):

Жавап: _____

2. Билгеле бер дингә мөнәсәбәтле өйрәтүләрне үз эченә алган, яшәеш кануннарын Аллаһ кодрәтенә бәйләп аңлатучы, укучыны да дин кагыйдәләре, дин тарихы белән таныштыруны максат иткән әдәбият (1 балл):

- 1) урта гасыр төрки-татар әдәбияты
- 2) дини әдәбият
- 3) дөньяви әдәбият

3. Болгар чоры әдәби ядкәре. Авторын һәм эсәрнең исемен язып куегыз (2 балл):

Жавап: _____

4. Милли төрки әдәбиятлар барлыкка килгәнче яшәгән, төрки халыкларның уртақ мәдәни мирасы, төрки әдәбиятлар үсешенә нигезе (2 балл):

Жавап: _____

5. Әдәби эсәрдә табигать күренешләренә сурәтләнеше (2 балл):

Жавап: _____

6. Әдәби эсәрдә геройның тышкы кыяфәтен сурәтләү (2 балл):

Жавап: _____

7. Яшәеш кануннарын фәнни нигездә аңлатучы, кешенең иҗтимагый, мәдәни, аң эшчәнлеген Аллаһ йогынтысына мөнәсәбәтле карамый торган әдәбият (1 балл):

- 1) урта гасыр төрки-татар әдәбияты
- 2) дини әдәбият
- 3) дөньяви әдәбият

8. Көрәш идеяләрен тормышка ашыруга гомерен багышлаган, көрәш ярдәмендә иске тәртипләргә каршы күтәрелгән романтик герой. Мондый тип лирик герой Сәгыйть Рәмиев иҗатында актив чагылыш таба (2 балл):

Жавап: _____

9. Мәүлә Колый иҗатындагы төп жанр (2 балл):

Жавап: _____

10. *Тәгәрәп аунап
Буй үскән,
Туган илем, исән бул!*

*Чәч кузгатып,
Жай искән,
Таңгы әңилем, исән бул!
Йөгереп - йөгереп туктаган...
Яулык болган сыктаган,
Нәзкәй билем, исән бул!..*

Әлеге шигырьнең исеме һәм авторын языгыз (2 балл):

Жавап: _____

II. Язма җавапка бәйле биремнәр (30 балл).

1. Мәҗрифәтчелек реализмы һәм аңа хас үзенчәлекләр. Әлеге үзенчәлекләренә Муса Акъегетнең «Хисаметдин менла» әсәре мисалында аңлатып языгыз (10 балл).

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

2. Муса Акъегетнең «Хисаметдин менла» әсәрендә төп конфликт. Ул кемнәр арасында барлыкка килә һәм үсә? (5 балл):

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

3. Муса Акъегетнең «Хисаметдин менла» әсәрендәге үзегез теләгән бер геройга характеристика бирегез (5 балл):

[illegible]

[illegible]

4. Муса Акъегетнең «Хисаметдин менла» әсәрендә автор фикерен – идеяне аңлатып языгыз (5 балл):

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

5. Бүгөн актив ижат эше белән шөгыльләнә торган (урта һәм яшь буын)
3 шагыйрьнең һәм 2 язучының исем-фамилиясен языгыз (5 балл):

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

**Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучылар өчен татар
әдәбиятыннан олимпиада сораулары
(муниципаль тур, 2025-2026 уку елы) 10 нчы сыйныф**

**Үткәру вакыты - 180 минут
Максималь балл – 50**

I. Тест биремнәре (18 балл).

1. Әсәрнең эмоциональ көйләнеше, яңгырашы, аһәңе. Үз фикерен укучыга житкерү өчен, язучы билгеле бер яңгыраш дулкыны таба да, әсәрнең башка элементларын шуна яраклаштыра, әсәрнең идеясен аңлауда ярдәм итә, укучыга идеягә мөнәсәбәтле хискә авторның кичерешләрен житкерә (2 балл):

Жавап: _____

2. Габдулла Тукайның «Кыйтга» шигыре әдәбиятның кайсы чорына карый (1 балл):

- 1) XIX гасырның икенче яртысы
- 2) 1920 еллар
- 3) XX йөз башы

3. Әдәби әсәрдә кешенең эчке дөньясын ачуга хезмәт итә торган алымнар берлеге; язучының кеше күңеленә үтеп керү, аның халәт-кичерешен сурәтләү осталыгы (2 балл):

Жавап: _____

4. Аның романтизмының төп үзенчәлеге – чынбарлык белән сәнгать арасындагы мөнәсәбәтнең асылына төшенеп, тормышны үз табигый сыныннан күтәрәбрәк сурәтләү. Лирик герое – галәм, жир турында уйланып, борчылып яшәүче шул ук галәм һәм жир кешесе. Ул үзен кешеләр язмышы, аларның киләчәге өчен җаваплы саный. Кайсы әдип турында сүз бара? (2 балл):

Жавап: _____

5. Лирикада авторның аңын, рухи тәҗрибәсен, дөньяны аңлавын һәм аңа карашын, фикерен үз эчке дөньясы, хис-кичерешләре, сөйләме аша житкерүче әдәби образ (2 балл):

Жавап: _____

6. Күпсанлы ассоциатив сыйфатларны берләштерүче күпмәгънәле, гомуми шартлы образ, туры мәгънәсеннән тыш, аңа бәйле булмаган

күчерелмә мәгънә аңлата, аллегориядән аермасы да мәгънәләрнең берничә булуында (2 балл):

Жавап: _____

7. Әсәрдә кызгану, аңларга тырышу хисләренең өстенлек алуы. Бу хисләрне геройлардагы матурлык һәм көчсезлек яки тышкы ямьсезлек һәм рухи матурлык, намуслылык берлеге китереп чыгара (1 балл):

- 1) романтик пафос
- 2) сентименталь пафос
- 3) фажигале пафос

8. Стилистик фигура, җавап алу максаты белән түгел, ә бәлки теге яки бу күренешкә укучының яки тыңлаучының игътибарын юнәлтү максаты белән куелган сорау (2 балл):

Жавап: _____

9. Илдар Юзеевның «Өчәү чыктык ерак юлга» әсәренең жанры (2 балл):

Жавап: _____

10. *Икенче көнне иртүк кияү чәенә Сәгыйдәне алырга килгән атка утырып баргач, калтырабрак, аптырабрак каршы чыккан Зөлфия абыстайга да ул һаман элгәреге кебек көләч йөз белән: «Исәнме?» – диде. Өй арасында йөри торган Зөлфия абыстайның килененең кызын да элгәреге кебек итеп сөйдө.*

Хәзрәт бикәчли торган өйнең ишегенә җәйткәч кенә, бердән, алдында упкын ачылган кешедә була торган кебек кот очу аны биләде. Шул өйгә, шул ишеккә каршы бөтен тәне-җаны дошманлык белән тулды... Әлегә әсәрнең исемең, авторың һәм жанрың языгыз (2 балл):

Жавап: _____

II. Язма җавапка бәйле биремнәр (32 балл).

1. Теоретик төшенчә буларак хронотоп. Аның үзенчәлекләрен Гали Рәхимнең «Идел» повесте мисалында аңлатып языгыз (10 балл).

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

2. Гали Рәхимнең «Идел» повестенда көчле позициягә чыгарылган Идел образы. Автор аңа нинди мәгънәләр сала? (5 балл):

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

3. Гали Рәхимнең «Идел» повестендагы үзегез теләгән бер геройга характеристика бирегез (5 балл):

[illegible]

[illegible]

4. Гали Рәхимнең «Идел» повестенда теманы билгеләгез һәм аңлатып языгыз (5 балл):

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for handwriting practice or general writing. There are no margins, text, or other markings on the page.

5. Бүгөн актив ижат эше белән шөгыльләнә торган (урта һәм яшь буын)
4 шагыйрьнең һәм 3 язучының исем-фамилиясен языгыз (7 балл):

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

**Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучылар өчен татар
әдәбиятыннан олимпиада сораулары
(муниципаль тур, 2025-2026 уку елы) 11 нче сыйныф**

**Үткәру вакыты - 180 минут
Максималь балл – 50**

I. Тест биремнәре (18 балл).

1. Әдәби белдерү алымнары һәм чараларының бөтенлеге, бу төшенчә белән сүзләр ярдәмендә фикер-хисләрне белдерү рәвешен; сөйләмә һәм язма телдә сөйләм оештыру юлларын; әдәби текстның форма үзенчәлекләрен билгеләү яшәп килә (2 балл):

Жавап: _____

2. Габдулла Тукайның «Өзелгән өмид» шигыре әдәбиятның кайсы чорына карый (1 балл):

- 1) XIX гасырның икенче яртысы
- 2) 1920 еллар
- 3) XX йөз башы

3. Аерым кешеләрнең шәхси теләк-омтылышлары, язмышы һәм тирәлек белән бәрелеше сурәтлängән, шулар аша кеше һәм жәмгыятькә бәя бирелә, холык-фигыль ачыла торган зур күләмле эпик әсәр (2 балл):

Жавап: _____

4. Талантлы шагыйрь, матбагачы, хәйрияче, алтын приискалары хужасы, XX йөз башы татар мәдәни күтәрелешен матди яктан тәмин итүчеләрнең берсе. Кайсы әдип турында сүз бара? (2 балл):

Жавап: _____

5. Батырлыкка дан жырлауга, кешенең бөеклеген раслауга юнәлтелгән, аерым кеше яки кешеләр төркеменең үз идеалларын яклап көрәшү тарихы күрсәтелгән әсәрләрдә яңгырый торган пафос төре (1 балл):

- 1) романтик пафос
- 2) героик пафос
- 3) трагик пафос

6. Яшәүнең мәгънәсен эзләүче ялгыз шәхес фажиғасе үзәктә яткан, яшәешнең ялгыш кануннарга корылганы өчен кайгыручы, куркучы, чарасызлык баскычына атлаучы шәхеснең рухи дөньясы, сызлануы турында сөйләүче модернистик агым (2 балл):

Жавап: _____

7. Психологизмның өченче заттан кешенең күңел хәрәкәтен жентекле сөйләп-күрсәтеп баруга корылган алымы (2 балл):

- 1) үзанализ
- 2) психологик анализ
- 3) психологизм

8. Кайсы лирик жанрда лирик герой бер төркөм, милләт, ижтимагый катлау вәкиле булып, шулар исемнән сөйли? (2 балл):

Жавап: _____

9. Нади Такташның «Югалган матурлык» әсәренең жанры (2 балл):

Жавап: _____

10. ...«Сез кайсы халыктан?» – дисәләр,
Батырлар исемен атадым.

Батырлар утларга керделәр»

Тик исэн булсын, дий, Ватаным... Элеге эсэрнең исемен, авторын һәм жанрын языгыз (2 балл):

Жавап:

II. Язма жавапка бэйле биремнэр (32 балл).

1. Жанр буларак драма. Аның үзенчәлекләрен Кәрим Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» әсәре мисалында аңлатып языгыз (10 балл).

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

2. Кәрим Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» драмасында төш образы. Автор аңа нинди мәгънэләр сала? (5 балл):

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

3. Кәрим Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» драмасындагы Сәрвәр яки Надир образларына характеристика бирегез. Аңа үз мәнәсәбәтегизне дә белдерегиз (5 балл):

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

4. Кәрим Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» драмасында автор позициясен – идеяне билгеләгез һәм аңлатып языгыз (5 балл):

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

5. Бүгөн актив ижат эше белән шөгыльләнә торган (урта һәм яшь буын)
4 шагыйрьнең һәм 3 язучының исем-фамилиясен языгыз (7 балл):

[illegible]